

מעדני אשר

גיליון תל"ז (שנה י')

פרשת חיי שרה

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעודים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

איך שלח אברהם את אליעזר שליח שיקדש אשה לבנו יצחק
הרי אסור לקדש אשה עד שיראנה?
בפרשתן כ"ד' ולקחת אשה לבני ליצחק.

יש להקשות: מדוע שלח אברהם את אליעזר שליח שיקדש אשה ליצחק, הרי קיימיל קדושין מ"א אסור לקדש אשה עד שיראנה, ואברהם אברהם אבינו קיים כל התורה כולה לפני שניתנה ואפילו איסורי דרבנן, כמבואר יומא כ"ח, קדושין פ"ב א"כ איך שלח שליח ועבר על איסור זה, כך מקשה במושב זקנים לבעלי התוס' בפרשתן כ"ד ט"ז, וכן בפנח רזא בפרשתן, וכן בדברי מהר"א בפרשתן, וכן בישמה משה בפרשתן בסוף ד"ה ויען לבן, וכן בפני מבין בפרשתן, וכן בזק אהרן בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. אליעזר לא קידש את רבקה, אלא הביאה ליצחק והוא קידשה לאחר שראה אותה, לפי הני"ל אתי שפיר, כך תירץ בפנח רזא בפרשתן.

אבל מדברי התוס' כתובות ז' ע"ב לא משמע כן: דכתבו דמהא דכתיב בפרשתן כ"ד ט' ויברכו את רבקה, ולפינן דהמקדש אשה ע"י שליח חייב לברך ברכת אירוסין, דרבקה נתקדשה ע"י שליח, חוינן דסבירא להו דאליעזר כן קידש את רבקה.

ב. ע"פ מה שכתב הבית יוסף אה"ע סימן ל"ה על מה שכתב הטור וז"ל אם אפטר לקדשה בעצמה אסור לו לקדש ע"י שליח, שכונת הטור לדקדק בזה דאם אי אפשר כגון שהוא במקום רחוק ממנה ואי אפשר לו לילך למקומה לראותה, או שהיא כבודה בת מלך פנימה ואין אדם יכול לראותה, לא יניח מלקדשה בשביל זה דלא אמרו אסור אלא היכא דאפשר, לפי הני"ל אתי שפיר דכאן אצל יצחק נמי אי אפשר רק ע"י שליח, דהא יצחק נבחר לעולה בהר המוריה ואין חוץ לארץ כדאי לו כמבואר ברש"י תולדות כ"ו ב' וכמו שאמר אברהם השמר לך פן תשוב את בני שמחה, לכן היה מותר לקדש אשה אף שלא יראנה, כך תירץ בישמה משה בפרשתן.

ג. ע"פ מה שכתבו המרשמים ע"ן יעקב ב"ב ט"ז, וכן בהגהות עיני שמואל שם, ע"ן בספר מעדני אשר פרשת לך עוד הרבה תרוצים ליישב הא דאיתא בגמ' ב"ב ט"ז ע"א שאברהם לא הסתכל אף פעם באשתו, וקשה הרי אסור לקדש אשה עד שיראנה, ותרצו דהא דאסור לקדש אשה עד שיראנה היא דחיישין שמא יראה ותתגנה אבל אברהם ידע שלעולם לא יסתכל על אשתו לא היה צריך לראותה, לפי הני"ל אתי שפיר נמי כאן דמסתמא יצחק הלך בפרשיות בדרכי אבות, ולא יסתכל אף פעם על אשתו לכן היה מותר לקדש אשה ע"י שליח אף שלא יראה את אשתו, כך תירץ בדברי מהר"א בפרשתן, וכן בישמה משה.

מדוע חל קדושין ע"י שליח
הרי אין שליח לדבר עבירה והשליחות בטל?
איתא במשנה קדושין מ"א ע"א האיש מקדש בו ובשלוחו, האשה מתקדשת בה ובשלוחה.

ומקשה בגמ' השתא בשלוחו מקדש, בו מיבעיא, אמר רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו, איכא דאמרי, בהא איסורא נמי אית בה, כדבר יהודה אמר רב, דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר ואהבת לרעך כמוך, וכי איתמר דרב יוסף אסיפא איתמר האשה מתקדשת בה ובשלוחה, השתא בשלוחה מיקדשא, בה מיבעיא, אמר רב יוסף מצוה בה יותר מבשלוחה, אבל בהא איסורא לית בה, כדר"ל, דאמר ר"ל טב למיתב כן דו מלמיתב ארמלו.

יש להקשות: לפי מה דקיימיל קדושין מ"ב דאין שליח לדבר עבירה, ולשיטת אחד בראשונים בשליחות לדבר עבירה המעשה בטל, ע"ן תוס' ב"מ י' ע"ב ואפילו באיסור דרבנן, א"כ כשמקדש ע"י שליח כיון דאסור לקדש עד שיראנה, יתבטלו הקדושין כיון דאין שליח לדבר עבירה, כך הקשה בשו"ת נודע ביהודה אה"ע מ"ק סימן ע"ז בשם הגר"י מהמבורג זצ"ל, וכן באור חדש קדושין מ"א.

איכא כמה תרוצים:

א. היכא דאי אפשר באופן אחר מותר לכתחילה לקדש אף כשאינו רואה אותה, וא"כ אפשר דמייירי הכי, ולכן חל הקדושין, כך תירץ בשו"ת נודע ביהודה אה"ע מ"ק סימן ע"ז.

יש להקשות על תרוץ זה: שהרי מתניתין דמקדשין ע"י שליח, אוקמי לה בגמ' במקום שיש איסור ואפ"ה מהני השליחות, כן הקשה באור חדש על הנודע ביהודה.

ב. היכי דגומר בדעתו שהוא מרוצה בכל אופן אין כאן איסור לקדש, כך תירץ בשו"ת נודע ביהודה הני"ל.

יש להקשות: דשמא סובר דיוכל לקבל ואחר כן לא יהיה יכול לקבל, וכמו דקיימיל כתובות ע"ז ע"א בבעל פולפוס ובורסי, דכופין להוציא אף אם ידעה קודם, כך מקשה בישמה משה בפרשתן בסוף ד"ה ויען לבן.

ג. ע"פ שיטת רבינא ב"מ י' ע"ב דדוקא היכא דהשליח בר חיובא אמרינן אין שליח לדבר עבירה, אבל היכא דהשליח אינו בר חיובא לא אמרינן אין שליח לדבר עבירה לפי הני"ל אתי שפיר, שהרי השליח אינו בר חיובא דהרי יכול לקדשה לעצמה, וגם אפילו ע"י שליח יכול לקדשה כיון שהוא מכיר את האשה, ובכחאי גוונא לא שייך אין שליח לדבר עבירה, כך תירץ באור חדש קדושין מ"א ע"א, וכן בדברי מהר"א בפרשתן.

ידידים ירוממו

לידידי ורעי העמוד בקירות לבבי
הבה"ח המופלג בתויר"ש
כמר שמואל גוטמן נ"י
מבחיירי ישיבת מיר
לרגל עמדו בהצלחה מרובה
כבוד המבחן אצל הרבנים
על הלכות ריבית החמורות
יהא רעוא שיזכה לעלות מעלה
מעלה ויזכה לסיים
את כל ד' חלקי שו"ע
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
האב"ק ר"ח: א"ח מר"כ ז' ע"א
ש"ת א"י

ברכת מז"ט לירידינו

הגאון רבי משה פריד שליט"א

ראש כולל בעלזא בית שמש

מח"ס וישמע משה ב' חלקים

תלמידו המובהק וחביבו של הגר"ש אלישיב זצוק"ל

לרגל השמחה הכפולה במעונו

שמחת הבר מצוה לבנו כמר אהרן נ"י

ושמחת הוצאת הספר הנפלא

שו"ת וישמע משה חלק ב'

ביירודי הלכות שליבן ובייר עם הגר"ש זצ"ל

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה.

מי שקידש אשה ע"י שליח האם יש ענין שיחזור ויקדש הוא בעצמו?

הנה בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן תל"ב, מובא בפתחי תשובה אה"ע סימן ל"ו ס"ק א' כתב ומה שנהגין לחזור ולקדש מי שקידש ע"י שליח, נ"ל משום דמצוה בו יותר מבשלוחו, מיהו רוב העולם אין נוהגין כן.

ובשו"ת ריב"ש סימן פ"ב מובא בים של שלמה כתובות פרק א' כתב ומה שאמר ה"ר אפרים ז"ל, שהראב"ד ז"ל כתב בהלכותיו, שהמקדש על ידי שליח, צריך לחזור ולקדש בעצמו בשעת נשואין, ממה שאמרו בגמ' קידושין מ"א ע"א מצוה בו יותר מבשלוחו, תמהני פה קדוש כמו הראב"ד זכרונו לברכה איך יאמר דבר זה, כי שם לא אמרו, אלא כשבא לקדשה בתחילה, מצוה בו יותר מבשלוחו, אבל אחר שנתקדשה לשלוחו, ויש עדים כאן, מה מצוה יש לחזור ולקדש, כבר היא מקודשת ועומדת, ואין זה כי אם פעל הבטלה, ויגיע לריק.

אמת שראיתי בכל נשואין בואלנסיה שהיו נוהגין כן, ולא מטעם זה: אלא שהיו אומרים, שכיון שנהגו לעולם לקדש בשעת הנשואין, אם לא יקדש עתה, יחשבו שאינה מקודשת, שאין הכל יודעין בקדושי השליח, ולא היו מזכירין לשם שמים בברכת אירוסין שניים, זולתי על היין, שטועמים ממנו, גם בברצולני נהגו כן על פי הרב רבינו נסים.

אבל מורי הר' פרץ הכהן ז"ל היו מלעיג על זה: מה תועלת לברך, אחר שאי אפשר להזכיר בה שם שמים.

ומה שאמרת, שמצאת סיוע לדבריך בספר המנהיג הלכות אירוסין סימן ק"ה שכתב שראה שהיו מקדשים פעם שנית בשעת נשואין, אף על פי שהיתה מקודשת מכמה שנים, והיו עושים כן, לברך ברכת אירוסין, שלא ברכו אותה בשעת אירוסין ראשונים, אין כאן סיוע לדברך, שהרי כבר הוא אומר הטעם, כדי לברך ברכת אירוסין, שלא ברכו אותה, ואף בנודע שהיא מקודשת על ידי עצמו היו עושים כן, מפני חסרון הברכה, ומה שהוא ז"ל תמה המנהיג שם על המנהג ההוא, כמה יועיל להם זה, אני אומר שהמנהג ההוא יפה הוא, כיון שלא ברכו ברכת אירוסין בתחילה, כי לעולם חייבים באותה ברכה, כל זמן שהיא ארוסה כו', והראיה מברכת המזון, דתנן בגמ' ברכות נ"א ע"ב במי שאכל ושכח ולא בירך, שמברך כשזכר, כל זמן שלא נתעכל המזון במעיו, ושיעור עיכול, מפרש ר' יוחנן בגמרא, שהוא כל זמן שאינו רעב מחמת אותה אכילה, ובנידון זה גם כן, כל זמן ששם ארוסה עליה, מברכין אותה, אבל אחר כניסתה לחופה, אין מברכין אותה, שכבר נסתלק מעליה שם ארוסה, וחל עליה שם נשואה, ומה שנהגו לחזור ולקדש ולברך, יפה הם עושים, שאם יברכו בלא קידושין, היו נראה כברכה לבטלה, אבל כשמקדש קודם הברכה, אין נראה כן, ואין כאן ברכה לבטלה, אף על פי שכבר היתה מקודשת, כיון שהוא מחויב בברכה מחמת קדושין הראשונים, עד כאן לשונו.

ואני מצאתי בתשובה, שאין לקדש פעם שנית: שלא יאמרו קדושי שליח אין בהן ממש, ויבואו להתיר קידושין על ידי שליח, אף שנמצא שר' פרץ חולק, ואומר, היכא דקדושין הראשונים היו בלא עשרה, והשניים בעשרה, אז שרי לקדש, כדי לברך ברכת אירוסין, וכבר כתבתי שאין ברכת אירוסין צריך עשרה, על כן אין ראוי לקדש, אם לא במקום שנהגו כן לעולם לקדש, אבל לא בעלמא.

ובגליוני הש"ס קדושין מ"א ע"א **תמה על המהר"ם מרוטנבורג:** דכיון דסוף סוף חלו הקידושין ע"י שליח, אי"כ מה ענין לקידושין שניים, והרי את אשתו הוא מקדש.

ומתריך: טעם למנהג, דכיון דקידושין ענינם הקדש כמבואר בגמ' דאסר לה אכ"ע כהקדש, ועל כן כי היכא דבהקדש מצינו בגמ' שבת קמ"ח ע"ב דרועה הרגיל אצלו שהקדיש פסח עבורו וחל ההקדש מטעם זכיה אעפ"כ חוזרים הבעלים ומקדשים אותו הקדש עילוי מדרבנן, וברש"י שם מעלה בעלמא שיקדישו בעלים, ה"נ בקידושין דענינם הקדש אף שחלו כבר ע"י שליח, מ"מ יש מצוה דרבנן שיחזרו הבעלים ויקדשו בעצמן, ועיין בשו"ת דברי יציב אבן העזר סימן מ"ט מה שהאריך בזה בעוד כמה אופנים.

ולענין הלכה: נפסק בשי"ע אה"ע סימן ל"ו ס"ק ו' מי שקדש ע"י שליח לא יקדש פעם אחרת בשעת חופה, שלא להוציא לעז על הקדושין הראשונים, שיאמרו אין קידושי שליח כלום.

יש להקשות: מדוע לעיל אה"ע סימן ל"ד ס"ק ג' לגבי אם לא ברכו בשעת אירוסין ומברכין בשעת החופה, כתב רבינו הרמ"א דיש אומרים דחוזר ומקדש אותה תחת החופה כדי שיהיו הקדושין סמוכין לברכה, ולא חיישינן שיאמרו שהקדושין הראשונים לא חלו, כד מקשה בבית שמואל אה"ע סימן ל"ד ס"ק ה', וכן נחלת שבעה שטרות סימן י"ב.

ומתריך: ואפשר קידושין על ידי שליח חיישינן טפי שיאמרו קידושין ע"י שליח לאו קידושין הם.

האם בחול המועד סוכות אין צריכים פנים חדשות לשבע ברכות כיון שיש אושפיזין?

איתא בשי"ע אה"ע סי' ס"ב סעיף ז' ח' דאין מברכים שבע ברכות רק עם יש פנים חדשות שלא היו בחתונה, ויש אומרים דשבת ויו"ט הוי כפנים חדשות בסעודת הלילה ושחרית, אבל לא בסעודה שלישית.

יש לחקור האם חול המועד הויא נמי פנים חדשות או דילמא חול המועד לא הויא פנים חדשות.

הנה בספר יפה ללב ח"ד אבה"ע סי' ס"ב אות כ"ד כתב דגם יומי דחול המועד נחשבים כפנים חדשות, דכיון דשבת ויו"ט לאו משום קדושתיהו נחשבים כפנים חדשות, אלא משום שמחה ששיכא בהן וכמשי"כ הביי לענין שבת "שדרך להרבות שמחה ומנות", וכיון שעיקר הטעם משום שמחה אי"כ ה"ה חוה"מ דג"כ נוהגת בהן שמחה כמו שמבואר בשו"ע או"ח סי' תקכ"ט סעי' ב' וכן כתב בספר החינוך מצוה תפ"ח.

אבל בשו"ת בצל החכמה העיר: דנהי דקושטא קאי דחוה"מ נוהגת בו שמחה, מ"מ לעני"ד פשוט וברור שעכ"ז לא נחשב פני"ח לענין ז' ברכות, דאיתא בגמ' כתובות ח' ע"א א' ר"א איקלע לבי ר"כ יומא קמא בריך כולהו, מכאן ואילך, אי איכא פני"ח בריך כולהו, ואי לא אפוש"י שמחה בעלמא הוא, מבואר דגם ששמחים היום בפני"ח של אתמול ומרבים בשבילו אפי"ה אין מברכין ז' ברכות, דבעינן תוספת שמחה חדשה ואילו השמחה עם הפני"ח של אתמול אינה אלא המשכת שמחה בעלמא.

ובספר עבודת ישראל להגה"ק המגיד מקונן זצוק"ל עניני סוכות **כתב חידוש גדול:** לולא דמסתפינא הייתי אומר על חג הסוכות כשאירע לחתן בתוך ז' ימי משתה נחשב כל יום לפני"ח ומברך כל יום ז' ברכות, כיון דבכל יום ויום יש אושפיזא אחר.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ח' סימן ר"פ כתב דמשמעות השו"ע והפוסקים ברור דבחוה"מ צריך פנים חדשות גם בחוה"מ סוכות אעפ"י שיש ענין אושפיזין.

האם מותר לשמוע דרשה באמצע הסעודה?

בפרשתן כ"ד לויג לא אוכל עד אשר דברתי.

מהכא ילפינן דאין מסיחין בשעת הסעודה, מדאמר לא אוכל קודם שאני אגמור לדבר, כך איתא במדרש לקח טוב, וכן איתא בגמ' תענית ה' ע"ב אין מסיחין בשעת הסעודה שמא יקדים קנה לוטש, וכן נפסק אור"ח סימן קי"ע, ובספר מעדני אשר פרשת חיי שרה תש"ח הארכתיו מדוע היום אין נוהרים בהלכה זו.

ובמגן אברהם אור"ח סימן קי"ע כתב דאפילו דברי תורה אסור לדבר, ועיין בשו"ת לבושי מרדכי ח"א סימן כ"ט האם השומע ברכה באמצע אכילה מותר לענות אמן.

וכן משמע מהגמ' תענית ה' ע"ב רב נחמן ורב יצחק הויה יתבא בסעודתיה, א"ל רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא, א"ל אין מסיחין בשעת הסעודה, משמע שאף דברי תורה אסור לדבר.

יש להקשות: מהא דתנן באבות פרק ג' משנה ג' כל שלחן שלא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו מזבחי מתים א"כ היכא משכחת לה, כך מקשה בערוך השולחן אורח חיים סימן ק"ע סעיף א'.

איכא כמה תרוצים:

- א. משכחת לה לאחר אכילה, בערוך השולחן אורח חיים סימן ק"ע סעיף א'.
- ב. קודם נט"י כשמכין את עצמו לסעודה, בערוך השולחן אורח חיים סימן ק"ע סעיף א'.
- ג. לאחר ברכת המוציא דעדיין לא התחיל לאכול רק המוציא בלבד, כך תירץ בערוך השולחן אור"ח סימן ק"ע סעיף א'.
- ד. ע"פ מה שכתב במשנה ברורה סימן קי"ע דבין תבשיל לתבשיל מותר לדבר לפי זה אתי שפיר, דמייירי בין תבשיל לתבשיל, מעדני אשר, ויש חולקים על זה.

ובמהר"ל מפראג בספרו נתיבות עולם פט"ז מנתיב העבודה, כתב דנראה שדבר זה שמדברים דברי תורה על השולחן צריך שיהיה אחר הסעודה, אבל תוך הסעודה אמרו בגמ' תענית ה' ע"ב אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לוטש, ועתה שנוהגין לדרוש בסעודה נשואין אין ראוי שיהיה זה עד אחר גמר הסעודה ואין לעבור על דברי חכמים.

ובש"ת שו"ת שיח יצחק סימן תצ"ז מבליא מהא דבאלשיך בירם משה על המשנה באבות דייק שלשה שאכלו על שולחן א' ולא אמרו עליו דברי תורה, שכבר אכלו דייקא אז צריך לומר דברי תורה.

ובמהר"א פרשת ויחי ע"מ 86 כתב דאף כששומע השני מדבר אסור לאכול, משום דשמא ישיב על דבריו של המדבר, שלא ימצא חן בעיניו, ולכן כתיב אין מסיחין, שאסור לעשות את השני לדבר.

ומביא ראיה: מהא דכתב הספרונו בפרשתן על הפסוק ותכל להשקותו ותאמר אליו גם לגמליך אשקה וז"ל המתינה לדבר עד שיכלה לשתות כאמרם ז"ל אין מסיחין בסעודה, וקשה הרי רבקה לא שתתה, אלא ש"מ כיון שהוכח אוכל או שותה, אסור לדבר עמו, אולי ישיב דבר.

האם מותר לאפרושי מאיסורא באמצע הסעודה?

יש לחקור כשאדם רואה באמצע הסעודה שאחד עובר בעבירה האם מותר להפרישו מאיסור או דילמא אסור דחמירא סכנתא מאיסורא.

הנה בפרי מגדים אור"ח סימן קי"ע כתב דלאפרושי מאיסורא מותר באמצע הסעודה, אפילו דחמירא סכנתא מאיסורא.

ובילקט יוסף שנה עשירית סימן צ"ב כתב דהיה הכרח לפרי מגדים להלכה זו: מהא דאיתא בגמ' רב נחמן ורב יצחק הויה יתבא בסעודתיה, א"ל רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא, א"ל אין מסיחין בשעת הסעודה, וקשה איך היה מותר לומר הוראה זו, אלא ש"מ דלאפרושי מאיסור מכאן ולהבא מותר.

איך היה מותר לאברהם להחזיר את גרושתו

הרי כהן אסור להתחתן עם גרושה?

בפרשתן כ"ה א' ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה.

איתא ברש"י דזו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת ובחוקינו מעיר על רש"י: הרי לעיל גבי ותתע פריש"י מלמד שחזרה לגלולי בית אביה, ומתוך יש לומר קודם שחזר ולקחה אברהם פעם שניה עשתה תשובה ונקראת קטורה על כך, וי"א בקשה לחזור לגלולי אביה ולא חזרה, ולפי הפשט אין זו הגר.

יש להקשות: איך היה מותר לאברהם להחזיר את הגר, הרי אברהם היה כהן כמו דאיתא בגמ' נדרים ל"ב ע"ב, וכתן הרי אסור בגרושה, ואברהם הרי קיים את כל התורה עד שלא ניתנה, כך מקשה בבית האוצר חלק א' כלל א' אות ה' ד"ה ודע להגאון רבי יוסף ענגיל.

איכא כמה תרוצים:

א. לא גירשה רק שילחה מפניו בלא גירושין, לכן היה מותר להתחתן עמה, כך תירץ הגר"ח קניבסקי שליט"א מובא בספר חדושי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שחיברו ידידינו הגאון רבי יצחק אוהב ציון שליט"א תלמדו המובהק של מרן שליט"א.

והקשה לו תלמידו הגאון רבי יצחק אוהב ציון שליט"א: מהא דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט השכים אברהם וכתב גט גירושין ונתן להגר ושלח אותה ואת בנה מעליו ומעל יצחק בנו וכו'.

ותירץ לו הגר"ח שליט"א: דלשיטה זו לא החזירה אברהם, וקטורה זה היתה אשה אחרת.

ב. הפרקי דרבי אליעזר סבירא כמ"ד דלא היה לו עדיין בת, ועל כן שפיר נשאה משום מצות פריה ורביה, מטעם עשה דוחה לא תעשה, ונהי דאפשר באחרת, יש לומר דלא מצא אחרת הגונה, ואע"ג דמקיימין פרוה ורביה גם כשיש לו בנים מאינה הגונה, מ"מ יש לומר דעל אינה הגונה ליכא מצוה כלל לישא אותה, ועוד יש לומר בפשטות דלא מצא אשה אשר לרונה להתנייר, ושפיר לא היה יכול לקיים המצוה רק בה, ובפריה לדעת התוס' חגיגה ב' ע"ב ד"ה לא דבן נח מצווה אפריה ורביה, אם כן ניחא בפשטות מה שנשא אברהם את הגר, דשפיר הוכרח לעבור ואיסור גרושה כדי לקיים פריה ורביה, כיון דגרושה אסורה לו רק ממדת חסידות שקיים התורה עד שלא ניתנה, משא"כ פריה ורביה מחויב מעיקר הד"ן, כך תירץ בבית האוצר חלק א' כלל א' אות ה' ד"ה ודע.

ג. ע"פ מה שכתב האור החיים הקדוש בראשית מ"ט דהיכא דהיה להם איזה ענין לא שמרו את התורה לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברזקלין או אליעזר עבר אברהם או עבר יצחק. בפסוק ויתן לו כל אשר לו. כ' רש"י שטר מתנה דראיה להם, שנתן כל מהו ליצחק. יש לשאול אם השטר כבר חל א"כ מדוע בהמשך הפסוק וכי לא אמר להם אליעזר, עבר אברהם אנוכי, הרי כבר היה עבדו של יצחק, ובאמת מצד שני בסוף פרשה זו כתוב וכו' ויאמר העבד הוא אדוני וגו', והיינו שבאמת אמר אליעזר שהוא עבד של יצחק, וא"כ ממנ"פ יש כאן סתירה.

ב. הספרי על נשים. ויבא אברהם לספור לשרה ולבכותה. 1. מדוע בשאר האבות לא מצינו שהספידו ושתייהם רח"ו רבקה גם מתה בחיי בעלה יצחק. 2. בשו"ע יד"ס ש"ס ס"ד מובא כשם שמספידין על האנשים כך מספידין את הנשים, והביאו המקור לזה מגמרא מנלה כ"ב ברפ"ט ספריה לבלתייה, וצ"ע שלא הביאו ראיה מהתורה משרה אמנו.

ג. איסור הליכה אחורי אשה. כ"ה ס"א ותרובנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש - ובגמ' ויחית ס"א א' אחרי האיש ולא לפני האיש, מלמד שלא יהלך אדם אחורי אשה. ולכאורה ברמב"ם בשו"ע ולשון הגמ' משמע שאיסור זה הוא בהליכה ברגליו אחרי האשה, וא"כ כיצד הגמ' למדנה מן הפסוק על תרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש הרי הליכה זו הייתה ברכיבה, וברכיבה לא מצינו שיש איסור זה.

ד. נתיחם אבלים מראוייתא. ויברך אלהים את יצחק בנו וגו' ובגמ' סוטה י"ד א' דרשו שויברך אלוקים היינו שנחמו מאבלותו, מלמד שמדת הקדוש ברוך הוא לנחם אבלים. והנה יעויין ברבינו יונה ר"פ דריבית במשנה קברו את המת וכו', כתבו דתנחומי אבלים היא מצוה דאורייתא שבכלל גמילות חסד הוא, וגמ"ח הוי מצוה מן התורה, כדכתיב (פ' יח"ה) והודעת להם את הדרך ילכו בה ודרשין זו גמ"ח, יע"ש, ולכאורה למה הרבינו יונה לא הביא דרשא זו דילפינן מינה כ"ה ר"ה בפסוק אחרי ה' אלהיכם תלכו דמצוה להדבק במדותיו של הקדוש ברוך הוא. ואצל הקב"ה כ' מפורש בפרשה זו שניחם אבלים.

ה. בחיוב מאה ברכות שבכל יום, מי שידוע שלא יכול לומר מאה ברכות האם יש עניין שיאמר כמה שיותר שיהיה קרוב למאה, או שמכיון שידוע שלא יכול לומר מאה ברכות ממילא אין עניין כלל שיאמר כמה שיותר.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נמוגה אפילו לשאלה אחת תובא את השולחן להיכנס להגדלה על 1000 ₪.
2. כל תשובה נמוגה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגדלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויי בהגדלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגדלה בין כל השולחים, חובה ייברקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב! קבלת התשובות הינה אך ורק לפקט משרכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.1000@gmail.com ולברורים ומרטים נוספים בטלפון 0573154010 | נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.

אנא חתוים ומבקשים, השולחים בתב"ב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחד משלוחי הפקט. כתב לא ברור לא יבנע להגדלה.

ניתן לשלוח תשובות עד ר"ח כסלו

מכתבים למערכת

מדוע מברכים ברוך דיין האמת על אשתו של לוט הרי אין מברכים ברוך דיין האמת רק כשיש צער

מה שהקשתם בשם הפוסקים על הא דקמ"ל אר"ח סימן רכ"ה סוף ט' דברכת דיין מברך ברוך דיין האמת, דיש להקשות הרי קמ"ל אר"ח סימן רכ"ה סוף ט' דברכת דיין האמת הוא דוקא כשמצטער על הענין, ולפיכך לא מברכין על עובד גדולים, א"כ אשתו של לוט שהיא בודאי איננה ישראלית, מדוע מברכים עליה ברוך דיין האמת, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חו"מ"צ מחזיקי הדת

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר סוף פרק ב' דאשתו של לוט נעשית נציב מלח, ובכל יום לוחכים אותה עד אצבעות רגליה ובבוקר צומחת, וכיון שרואין תמיד איך העונש מתחדשת כמה אלפים שנה, כדי שלא יהרהר אדם איך סובלת כל כך הרבה זמן, ועל כן מברכין ברוך דיין האמת והוצר תמים פעלו אין עול.

הרב יעקב ישראל מיזנער שליט"א ליגון

נראה לתרץ, שבאמת היתה ראויה להינצל אלא שנתהפכה לנציב מלח משום שהבישה מאחריו של לוט שהוא לכאורה אינו נראה עבירה גדולה כל כך שתענש מיתה משונה כזה, לכן מברכין דיין האמת.

האם כשהשכן גוי יש את הלכה של כופין על מדת סדום

מה שהבאתם בשם שו"ת אמרי יוסף הל"ק א' סימן ע"ה בסוף ד"אם יש לו שכן נכרי פשוט דלא שייך דינא דכופין על מידת סדום, דהא לא תננה כתיב דאסור ליתן להם מתנת חנינם, א"כ כשאתה מותר לו דבר שאתה שולו זה כמא שאתה נותן לו מתנה וזה אסור, וכן כתב בחזון איש הלכות עירובין סימן פ"ט ד"אם ר"מ דבגוי לא שייך כופין על מידת סדום.

הגאון רבי נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א חו"מ"צ בבית דין לעניני ממונות ירושלים קרית צאנז נתניה נלעני"ד לדמותו למה שחקרו האחרונים שם שייך כופין על מידת סדום בהקדש, דהגרש"ש סי' ס"ח מקשה על הפני יהושע ב"ק ב' ע"א דהרי בהקדש לא שייך מידת סדום, אך כמה אחרונים יישוב דזה דין ממזני ובמקום דשייך כפיה על מדת סדום אין זה שייך אליו, ובמילא זה שייך גם בהקדש דאין מועילין, ובמילא ה"ה בגוי אף דלא שייך בפועל לכופו על מידת סדום, מ"מ זה מפקעו ממנו, ויש לומר דזה תלוי בהלימודים דאי ילפינן מואהבת לרעך כמוך, זה לא שייך בגוי, ולא בהקדש, אך אי כהרציב"א דילפינן מצדק צדק תרדוף שאוהרה הוא האדם שיתנהג בצדק, זה שייך גם בגוי.

הרב משה אבטובול שליט"א ראש עריות בית שמש

נראה להעיר עוד טעם בשיטת הפוסקים מדוע בגוי זה לא שייך, כעין דמצינו בתורה לנכרי תשיך, והיינו כיון שהם אינם מקפידים על שלטו או אין מקפידים על שלהם, א"כ ה"ה הכא לענינינו.

הרואה ים המלח האם צריך לברך על זה ברכת עושה מעשה בראשית

מה שהבאתם בשם הפוסקים דאע"ג דקמ"ל אר"ח חיים סימן רכ"ה סוף א' על ימים ונהרות, ואמר בא"י אלו קני מלך העולם עושה מעשה בראשית, הרואה ים המלח אין מברך על זה עושה מעשה בראשית, כיון דאינו ממעשה בראשית, אלא ניצר לאחר זמן, כמו שכתב רש"י בפרשת לך לך י"ג ע"ל הפסוק עמק השדים הוא ים המלח, עמק השדים וז"ל כך שמו, על שם שהיו בו שדות הרבה, "הוא ים המלח" לאחר זמן נמשך הים לתוכו ונעשה ים המלח.

הרה"ג אהרן גוף שליט"א כולל קול ארזה מודיעין עילית

הרה"ג יוסף חיים הלוי בירנבוים שליט"א כולל באר יוסף מודיעין עילית

יש להעיר דב"ה דאמרין בגמ' בבא בתרא ע"ד ע"ב ב' כ"י אתא רב דימי א"ר יוחנן, מאי דכתיב תהלים כ"ד כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלו שבעה ימים שמקיפין את ארץ ישראל, ואלו הם שבעה ימים של טבריא, וימה של סדום, וכי משמע דהויא מששת ימי בראשית.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביטויים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מדוע מברכים כששומעים מים הרי זה מין קללה שנתקלל בזה המבול

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במשנה עירובין פרק ג' משנה א' בכל מערבין חוץ מהמים ומלת, ואיתא בגמ' ירושלמי פרק ג' הלכה א' אמר רבי לוי "ששון מין קללה" וכתב ברבינו חננאל עירובין ל' ע"א, ובשו"ת קרבן ל' דלכן הם קללה, דמים במי המבול, ומלח בסדום, יש להקשות אם נאמר דמים מין קללה, אם כן לשיטת רבי יהודה לא יברך כששומע מים, דהא אמר ברכות מ' ע"ב דכל שהוא מין קללה אין מברכים עליו.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטשטער

נראה להעיר, דשיטת רבי יהודה רק על נובלות וגובאי דכל מהותם הוא קללה, וזה בעצמם מין קללה, ולכן אין מברכים עליו, אבל מים בזמנו הוא גשמי ברכה, אך משום שיש בוה גם צד קללה לא רצו לתקן על זה עירובין, ואין לזה שיכות לברכה.

מדוע לא לקח אברהם את ישמעאל ואת אליעזר למעשה העקידה כדי שיתחבכו לקידוש השם

מה שהקשתם בשם הראשונים על דכתוב בפרשת וירא כ"ב ה' ויאמר אברהם אל נערו שבו לכם פה עם החמור, דיש להקשות מדוע לא לקח אברהם את ישמעאל ואת אליעזר למעשה העקידה, כדי שיתחבכו לקידוש השם, ותרצתם בארבע אופנים.

הגאון רבי גמליאל הכהן ברין שליט"א בני ברק מח"ס נג א"י אורח

הרה"ג אלימלך בלוס שליט"א ח"פ

הרב יאיר אשקלון שליט"א בני ברק

נראה לתרץ, כיון שראה שאין הואים כלום וא"כ ראה שלא ישנו את מעשה העקידה לא רצה שיתבע בנפשם מידת רציחה ואכזריות, שלא יבדלו שכאן היה ציווי מיוחד מהקב"ה לעקידה.

הרה"ג רבי אלעזר שוורץ שליט"א בני ברק ח"מ בכתב סופר

מה שתרצתם בשם החתם סופר דכיון שהיה ביים היה אסור להם לצאת חוץ לתחום לכן לא לקח אותם, יש לציין דבר נפלא מה שכתב במהרי"ל דסקין שלכך נאמר שהאיל נאחו בסבך ברקניו שמינין שהיה יום הכפורים, כדי שלא יהא חשש צידה, לכך היה אחוז בסבך כיון דעל ידי זה היו בניצוד ועומד.

איך יכול להיות שלעתיד יתקנו בשופר של אילו של יצחק הרי עולה אסור בהנאה דעובר על מעילה

מה שהקשתם בשם הכפות תמרים על הא דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ל' קרניו של איל, של שמאל שתקע בו בהר סיני, ושל ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא, דיש להקשות איך מותר לתקוע בשופר שעשוי מקרנו של אילו של יצחק והויא עולה, הרי אסור ליהנות משופר של עולה, דעובר על איסור מעילה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי יוסף דויטש שליט"א ראש כולל תורה וחסד בני ברק

הרה"ג דוד הינמן שליט"א כולל פניניו בני ברק

הרה"ג יצחק קרמון שליט"א שעלבים

הרה"ג יואל אברהם משקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים

נראה לתרץ ע"פ מה שהבאתם במעניני אשר ג' ע"ה להקשות בשם הראשונים איך יכול להיות שבמתן תורה תקעו בשופר של איל של יצחק הרי עולה נשחר כליל, ותרצתם בשם הרמב"ן אולי גבל הקב"ה עפר קרנו והחזירו למה שהיה, לפי הנ"ל אתי שפיר איך שמותר לתקוע בוה דנפק קרשנו ופנים חדשות באו לבא, וכן לפי מה שהבאתם בשם האור החיים וקרא"א א' פסוק ט' ואולי שהקריב הכל ופקע מעל המזבח, כדתנן וזבחים פ"ז וכולן שפקעו מעל המזבח לא יחזיר, או אפשר שעדיין לא נתנה תורה, והגם שאמרו ז"ל יומא כ"ה קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין, כבר כתבתי שזה היה לרצון כל שאין הכרח בדבר לאיוו סבות זכות, וכמו כן קרני איל עמדו לנס בהודעת נביאים, ולזה לא קיימו מצות העתירות להקטיר קרניו, לפי זה נמי מתרין, וכן לפי התירוצי שהבאתם ע"פ מה שכתב רש"י על הפסוק ויעלחו עולה תחת בנו וז"ל מאחד שכתוב ויעלחו לעולה, לא חסר המקרא כלום, מהו תחת בנו, אלא על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאלו בני שחוט, כאלו דמו זרוק, כאלו הוא מופשט, כאלו הוא נקטר ועשה שכן, א"כ קרניים לא היה צריך להקריב כיון שלאדם אין קרניים לא היה צריך שיהיה תחת בנו, לפי הנ"ל נמי אתי שפיר.

הגאון רבי דוד ליסניץ שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

הרה"ג אברהם דבדה שליט"א כולל חזון איש בני ברק

נראה לתרץ, כיון דקמ"ל אלא ליהנות ניתנו וכמו שיטת הפוסקים דלא רק בדועבר אלא אף לכתחילה, לכן היו יכולים לתקוע בוה.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג אביעד פנוש שליט"א בית שמש לרגל שמחת היכנס בנו כמו דוד נ"יו לבריתו של אברהם אבינו יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות יהוה נתת מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב עמנואל פטקס שליט"א לונדון לעילוי נשמת זקינו הגאון רבי משה אריה ראטה ז"ל אביד דק"ק פאפא בן הרב שלמה זלמן זאלף ז"ל נלב"ע כ"ה חשוון ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב החסיד יצחק ברלינגר שליט"א בני ברק לעילוי נשמת אביו הרב נפתלי בן הרב אהרן ז"ל נלב"ע ב' כסלו תשס"ב ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב אברהם מרדכי שכטר שליט"א קרית צאנז נתניה לרגל שמחת הולדת בתו תחיי' במז"ט יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות יהוה נתת מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג רבי ברוך שוורץ שליט"א ירושלים מח"ס נעימות ברוך לרגל שמחת הולדת הבת תחיי' במז"ט יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות יהוה נתת מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו מגדולי מרביעי התורה הגאון רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ ביהמ"ד קרית צאנז נתניה לעילוי נשמת אביו משירידי דוד דעה הרב החסיד יוסף בן הרב חיים שפירא ז"ל נלב"ע ב' כסלו תשע"ג ת.נ.צ.ב.ה.</p>